

njegove zasluge hoče da iskoriste političke zanatije u svoje stranačke svrhe. Pravo je da se svaki učitelj, drama svojim političkim osećanjima bavi politikom. To je posve dobro i opravdano, jer ko će drugi da narod politički vaspita, nego on? Ko će drugi da se u selu bavi politikom? Ili da se politika prepusti samo gradu? Učitelj je dužnost, da narod politički uzgaja, ali ne sme se nikad služiti demagoškim sredstvima. Jer njegova je zadaća da narod hrani istinom i pravdom, a ne laskavim obećanjima i šuplim lažnim frazama, koje su nemoguće koje se neće nikada ustvariti. Učitelj treba da dobro vazi svaku svoju reč, koju izreče pred narodom, jer narod dobro pamti a i filozofija je njegova stara i duboka.

Agitator iz izrečenog govora izgubi se iz sela, da se već nikad više u njemu ne vrati. Sa učiteljem nije tako. On je tu i tu ostaje, na sve zle posledice i svi neuspesi obesit će se na njegova leđa. A narod, pristojica kaže: ko jednom slaže, drugi put mu se ne veruje i kad istinu kaže. To će se dogoditi i učitelju - demagogu, na će se diskreditirati u narodu i porušiti sve svoje uspehe na školskom i prosvetnom polju.

Nedostojno je za narodnog uzgajatelja, da se daće umreći u kola običnog karteša, budi koje političke stranke. Tim činom spušta se na stепен birtaša i kafedžije i skupa s njima vuče iz blata kaljiva stranačka kola, da na dan izbora natovare na njih što više vernih izbornika. Uzde drže u ruci oni, koji znadu za selo samo pred izborima. Gospoda, koja izdaleka gledaju selo, a samo kad ga treba onda ponizno k njemu dolaze. Vešt su te se odmah u njemu snalaze. Prijazno se pozdravljaju i rukuju za svakim, interesuju se za sve i svakoga. Rastapaču se upravu od sreće i zadovoljstva, što su među svojim »dobrim narodom«. Koliko laži i neiskrenosti! Nedaćmo se od ovakvih zavesti, jer nam laskau u i obećavaju samo dok nas dobro iskoriste, a onda će nas odbaciti, kao »sisani limun«!

## Ferjalni Savez učiteljstva.

—f Glasnik Ferjalnega Saveza, zvanični organ centrale F. S. izlazi po potrebi. Naslov: Glavno poverjeničtvo Ferjalnog Saveza, Beograd, II. beogr. gimnazija. Urednik: dr. Janje Novak.

—f Prva podružnica učiteljskoga Ferjalnega Saveza u Sloveniji. Na zborovanju novomeškoga okrajnoga učiteljskoga društva u Novem mestu dne 10. febr. se je ustanovila tam podružnica F. S., ki nosi ime: »CXLI. podružnica Ferjalnog Saveza pri Okrajnem učiteljskem društvu u Novem mestu«. Predsednik ji je njen vneti agitator in navdušeni propagator tovariš Viktor Pirnat. Zborovanje je bilo radi grdega vremena bilo slabo obiskano, a klub temu se je že prijavilo 34 tovarišev in tovarišice. Povabljeni so tudi tovariši ker zastopa učiteljstvo mnenje, da se v tej nadstrankarski in za nas vse tako važni in koristni ustanovi zberu vsi tovariši in tovarišice brez ozira na svetovno naziranje in strankarsko pripadnost. Nekaj se jih je že odzvalo. Prve teškoće so premagane in z gotovostjo računamo vsaj na 50 članov F. S., ki se polagoma še priklase. Kaj na druga okraja učiteljska društva? Ganite se! Pojdite in storite tudi vi tako! V slovi je moč!

—f Skrb za počitnice. Za CXLI. podružnicu F. S. pri Okrajnem učiteljskem društvu u Novem mestu, oziroma za ustanovitev njenega Svratista je uprizorilo novomeško in zavedno stopiško učiteljstvo v novomeškom Narodnem domu 1. februara ter ponovilo 17. februara M. Balucke »Težke ribe«, veseloigro s petim u 3 dejanjima. Pevske točke priredil ter režijo vodil je prvoboritelj učiteljskoga Fer. Saveza tovariš Viktor Pirnat. Predstavi sta obakrat sićajno uspele. Se nekoliko takih predstav, in Svratiste novomeške podružnice učiteljskoga Fer. Saveza bo tu. Posnemajte!

## Iz Jugoslavije.

»Tudi najzvestiji među zvestimi so se nepovoljno dvignili in vložili u »Učiteljskom Tovarishu« z dne 3. novembra 1921 odločen protest proti narašćajući draginji. Ali nismo sami krivi? Članak je pravilno izračunao, da se je vse 47,7krat podražilo, ali kakor pravi naš kmet: kruna je kraćar«!

Dr. Niko Zupanić u »Slovenskom Narodu« z dne 16. novembra 1921.

—Beda je tudi pri učiteljstvu dosegla svoj vrhunec. sila kola lomí, vlada se pozivlja, da mora ona s takojšnjim primeranim, zadovoljivim zvišanjem draginjskih doklad omorćiti učiteljstvu eksistencu. Kako naj ima učitelj veselje do svojega

težkega poklica, ako ga tlaćijo gnotne skrbi ki ga zasledujućo kakor mora. Intenzivno delo u šoli je teda, vsled tega nemogoće. Zato nam s par dinarji dnevno ni nič pomagano. Draginjske doklade na dežel se naj izenaćijo z mestu, kajti na deželi se mora tako vse nekak % draćije nlaćevati kakor u mestu. Poroćenim učiteljicam se naj izenaćijo draginjske doklade z drugimi; za enako delo, enako plaćilo. To je zasebna zadeva vsakoga posameznika, s kom je poroćen samo da toćno vrši službu. Država se ne vmešuj u zasebne zadeve in se ne okorišćaj u njima.

— 1. marec je tu toda o draginjskih dokladah se ni ne duha ne sluha. Niti teh borih grošev nam ne izolaća o, ki so jih z velikim pompom dovolili. Kdor hitro da, dvakrat da! Naše sile pa izrabljaju do skrajnosti.

— Za šole ni kuriva. Kakor nam poroćaju, se je zaćasno ućinil pouk na dve državnih zavodih, in sicer na državni tehnišćki srednjoj šoli in na državni trgovski akademiji u Ljubljani — ker je zmanćkalo kuriva. Vsa prizadevanja dobiti potrebni kredit za nabavu premoga, so ostala brezuspešna. Zato mora pouk na najvišjem in najvećem obrtnošćkemu in istoćasno tudi na najvišjem trgovskom ućnem zavodu u Sloveniji prenehati. Poćeg teh dveš šol moraju prenehati tudi druge ućne prireditve, ki so nastanjene pod streho tehnišćke srednje šole (prei državna obrtna šola), namreć delovanje na keramićnem odelku, pouk u košarskem tećaju in u tećaji. Urađa za pošećevanje obrta. Prizadetih je nad 800 ućencev in ućenć.

— Šestdesetletnica svojega rostva je praznovao meseca decembra m. l. neumorno in nadvse delavni okrajni šolski nadzornik u Kršćem g. Ljudevit Stiasny. Komu izmed slovenskoga učiteljstva je neznan ta vzgledni šolnik? Kdo ne radi negovih toli praktićnih šolskih knjig, kdo ne ćita z veseljem njegove zanimive spisće? Kako je napredovalo šolstvo kršćega in lićijskoga okraja izza leta 1902., odkar je bio imenovan nadzornikom, je razvidno na mnogih novih ali predelanih ter razšćrenih šolskih stavbah, a napredek na iz mnogih poućnih predavanj, koje je imelo učiteljstvo teh okraćev pod njegovim spretnim vodstvom. Znal si je pridobiti tekom dolgih let z vzgledno delavnošću, tovarišćko odkrićosćrnošću ter oćetovsko dobrodušnošću srca vsega učiteljstva žel na ni priznanja merodajnih, da bi se ga vsaj ob tej priliki spomnili in mu priznali za resnićne zasluge zaslućeno odlićkovanje. Odkrićto rećeno: bili smo razoćarani in ućaljeni, ker smo zamaćskali med raznim odlićkovanjima njegovo ime, G. ućilanta da odlićkujmo mi in mu kličemo u znak priznanja in hvalećnosti: »Se mnoga leta med nami zdrav in srećen u prospeći šolstva in učiteljstva! Napraj do skrajnih mej! Mi smo Vaši, Vi ste naši!

— Društvo slušateljev filozofiske fakultete prired u vse učiteljstvo in za vse učiteljski narašćaj ciklus predavanj o metodiki poduka in o šolski disciplini. Predavata višja šolska nadzornika Poljanec u Wester in sicer ob torkih ob 8. uri zvećer u predavalnici št. 77 na univerzi. Vstopnina prosta. — Odbor.

— Odlićkovanja. Odlićkovani so: z redom sv. Save 4. vrste Bož. Valenta šol. ravn. u Ljubljani, z redom sv. Save 5. vrste na: Jerica Zemlanova upraviteljica gospodinjске šole u Ljubljani; Konrad Parle, nadućitelj u Metliki; Živana Mitrovićeva, ućiteljica u Ljubljani u Slobodan Živojnović, ućitelj u Bojancih.

— V Ljutomeru je umirovljen na lastno željo šolski ravnatelj g. I. Robić. Ućiteljeval je nad 53 let, kot podućitelj pri Sv. Jakobu u Slov. goricah u Ptuj, kot nadućitelj pri Sv. Vidu bl. Ptuj in od leta 1893. u Ljutomeru. Za uspešno delovanje na polju vzgoće in pouka je preiel od naivijše šolske oblasti zahvalo in priznanje za kar mu iskreno ćastitamo. Pod njegovim vodstvom se je dogradilo naše lepo šolsko poslopie, ki je kinć našega trga in celega okraja. Žal, da je pustila vojna tudi tukać svoje žalostne posledice, ki se ne daju na mah urećiti. Naj bodo vse bridkosti pozabljene! Želimo, da ućiva zaslućeni pokoj u sedanjí ćilosti u miru še mnogo let!

† France Zalar, nadućitelj u Planini pri Rakcu nas je za vedno zapustil, preselivši se iz doline gorja in trpljenja u bolji svet. Dne 11. svećana smo spravili njegove pozemelske ostanke u Cerknici k večnemu poćitku. Vkljuć slabemu vremenu in neugodnim razmeram se nas je zbralo 28 tovarišev in tovarišice, da izkaćemo zadnju ćast splošnu priľjubljenimu tovarišu. Pogreb se je konćal zvećer o miraku. Cerkniški pevci so mu zapeli u slovo pred liću, u cerkvi in na pokopališću krasne žalostinke. Za sprevedom so šli Sokoli, šolska mladina iz Cerknice, mnogobrojno številu sedanjih prijateljev in znanc

ev. Spreved je kazal, kako ljudstvo spoštuje, cení in ľubi neumornoga delavca na polju prosvete in odgoje. — Po konćanem cerkvenem obreću, predno je zasula našega ľjubljenoga Franceta lopata, spregovoril je g. okr. šol. nadzornik Leopold Puncuh iz Logatca krasne in izbrane besede u slovo materi, sestri, šolski mladini, tovarišim, tovarišicam, prijateljima u znancem. — Dragi France! Nikdar nismo mislili, da Ti bom jaz — starćek kećaj pisal posmrćnico. Spoznal sem Te že kot diľaka, ućiteljsćenika. Kot mlad ućitelj si prišiel većkrat mimogrede u Cerknicu me obiskat. Poln življenja, zdravja in navdušenja za delo si prihajal k meni ne u zabavu, puć pa u poućevodav, kako bi loćije u uspešnejše izpolnjeval svoj poklic. Bili si z dušoj u telesom ućitelj-odgojitelj. Osećno sem se preprićal o krasnih uspehima pri pouku in odgoji u Tvojoj šoli. Šolska mladina in starši so Te ľubili in visoko spoštovali. Teška je bila Tvoja služba pri Sv. Trojici. Sam si penceval 150 ućencev. Napor službe Ti je zadal kać bolezní — smrti. Ko si ľi podlegel, bridko so zaplakali Tvoji ućenci in obćani pri Sv. Trojici. — »Oh, naš ľubi ućitelj nas je zapustil!« — Mi, navadni zemljani, smo podvrćeni raznim slabostim, ki nas tereću in nam gresćio življenje. Naš pokojnik France mi bil tak. On je bio vedno vesel in dobre volje. Nikdar ga nismo videli jezerna niti nevoljnoga. Bio je jako kolegijalen. Pri zadnjem ućiteljsćem zborovanju u Grahovem je bio navzoć, ćprav je imel boleznćski dopust. Tokrat mi je pravil, kako se je zdravil in kako se poćuti veliko boljšega. Z velikim zadovoljstvom je poyedao tudi, da bi u kratkem nastopil nadućiteljsćo mesto u Planini. To se je tudi zgodilo. A u Planini je bio le malo ćasa, vrnití se je moral k materi in sestri u Cerknicu na smrt bolan. Pokojnik naš ľubi France je bio rojen 4. aprila 1889. u Čohovem pri Sv. Vidu nad Cerknicu. Ućiteljšće je konćal leta 1911. u Ljubljani. Tega leta je nastopil službu na enorazrednici pri Sv. Trojici. Ti je služboval do konca šolskoga leta 1921/22. Dobio je boleznćski dopust in je bio imenovan nadućiteljem u Planini. U 33. letu je preminil naš ľubi tovariš France Zalar. On je sicer šel po svoje plaćilo, a njegovo delo bo živelo, ker seme prosvete in odgoje, vsajano u rodovitu tla, rodi obilen sad. Mi ostali tovariši in tovarišice smo se poslovili od njega s solzami u zavestjo ga posnemati u njegovih ćednostih. Predragi France, blag Ti spomin! — Miloš K.

— Usposobljenostne preizkušnje za obće ljudske in za mešćanske šole se prićno na državnom mešćkom učiteljšću u Ljubljani dne 24. aprila 1923 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji se naj predloće po šolskem vodstvu pravoćasno okrajnemu šolskomu svetu, da bodo najpoćnejše do 18. aprila u rokah izprašćevalne komisije. Kdor bi ne bio pripušćen, se bo pravoćasno obavestil; pošećna vabila k izpitom se ne bodo pošiljala. — Izprašćevalna komisija za obće ljudske in mešćanske šole u Ljubljani.

— V ćetrtek, dne 15. t. m. e po dolgotrajni in mukapolnoj bolesti na Ptuj ućmrla gospa Julija Luknar, mama naše tovarišice Marijane Luknar ućiteljice na deklisćki šoli Ptuj-okolica. Ob lepí ućdelećbi obćinstva, nad vse ćastni pa od strani ućitelstva, kajti izmed ućiteljstva mestnih in obeli tukajšnjih okoľićanskih šol ni manikalo niti enega, smo telesne ostanke blagopokojne gospe izroćili materi zemlji u soboto, dne 17. februaria. Mošćki pevski zbor otućkoga ućiteljstva e ob tej priliki pod vodstvom tovariša Ćuleka zapeo dve lepí žalostinki, ućiteljška zbora obeli okoľićskih šol — deške in deklisćke — na sta namesto cvetja na grob unošćevajuć Gregoriććeve besede: »Odri sree odri roke, otiraj bratovske solze, sirotam olaš u gorje!« darovala u nek nad vse ćlovekoljuben namen 300 Din. — Tuguićoći tovarišici Luknarjevi odkrićto soćalje, u neni mamići pa mirni poćitek.

## Ućiteljski pravnik.

—§ Pravna podlaga za našo stanarinu in kurivo. Finanćni zakon za 1. 1922. in 1923., razglaćen u »Službenih Novinah« št. 105 z dne 9. oktobra 1922, ćlen 200., odreća sledeće: Ućitelj u ućiteljicam narodnih šol se daće kot odšćodnik na za kuravo, razsvetljavo odnosno za stanovanje u kraćinah, kjer se ne plaćuje stanarina, po zakonu o draginjskih dokladah z dne 28. februaria 1922, iz proraćuna dotićnih obćin in sicer: u Beogradu po 80 Din na mesec; u Kragujevcu, Nišu, Subotici Novem Sadu u Velikem Bećekereu po 50 Din na mesec; u drugih okoćnih mestih, kakor Somboru, Višću in Panćevu po 40 Din na mesec; u ostalih mestih kakor tudi kraćih: Beli crkvi, Senti, Žombolju, Veliki Kikindi, Starem Bećeću, Palanki, Turskem Bećeću in Dalni po 35 Din na mesec, u selih pa po 30 Din na mesec. — V zadnji številki smo navedli pravno podlaga o »stanarini u kurjavi« z ozirom na šolsko zakonodao. — »Stanovsko obrambni oćsek« pov. UJU naj bi zadevo nućno prešćudiral in se posvetoval s kakim pravnikom, kako doseći te naše pravice. Izdelal naj bi vse vloge u nasvetoval pota, ki naj jih poverćništvo se stori u dosećo teh zakonitih pravic.

—§ Kai zahteva ućiteljstvo od svojih zastopnikov u krajnem, okrajnem in višćem šolskem svetu? Nić drugoga, kakor zašćito svojih stanovskih pravic! — Će postavijo tata, goľufu prešćestnika, obrećkovaća morilca ali razbojnika pred sod-

nika, dobi — ako si ga ne more sam natići — ex offio zastopnika, svojega zastopnika in zašćitnika, kateri ga mora prati, prati in zopet prati, Poudarjati mora vse morebitne delinkventove vrline, vse njegove telesne in duševne slabosti, nlaćevati mora vse prestopke, šćititi in varovati mora vse njegove pravice kot ćlovek in državljjan in zasledovati vse olajšćevalne okoľićne povodom prestopka. — Z isto vnmom, z isto ognjevitostjo in z isto vztrajnošću, s katero zagovarja odvjetnik svojega klijenta, se mora tudi zastopnik ućiteljstva u zgorai navedenih korporacijah potegovati za stanovske pravice posameznih ućiteljev, naj si bodo ti kategorikoli politićnega naziranja, veroizpovedanija ali narodnosti; ućiteljski zastopnik mora vedno biti zagovornik in zašćitnik vsega ućiteljstva — kajti u navedenih korporacijah se najdejo vedno elementi, kateri si prizadevaju pri vsaki priliki teptati in unićevati ugled ućiteljstva. — To mo e naziranje je po izreku izkušćenoga pravnika popolnoma pravilno. — Kot mlad fant sem bio pri okrajni ućiteljsćki konferenci izvoljen zastopnikom u okrajnem šolskem svetu. Izmed 26 oddanih glasov sem jih dobio 19 in okrajni šolski nadzornik e rekel po volitvi: »Ćastitam ućiteljstvu k tej izvolitvi!« — Spreiel sem sicer mandat, pa nisem si bio svest, kako teško nalogo sem prevzeo. — Sprli sem se najpoćprej s predsednikom, ker sem se branil pisati sećne zapisnike, sprli sem se s šolskim nadzornikom, ker sem nobial kupćio stare sušilnice u svrću adaptiće u šolske namene, sprli sem se z zastopnikom cerkve, ker je trćil, da vkljuć mnogim šolam in ućiteljem ljudstvo se brati u pisati ne zna, sprli sem se konećno s svojimi tovariši, ker nisem u zadostni meri zagovaral koristi dveš tovarišev. Po preteku funkcijske dobe sem izroćio svoj mandat zopet tovarišem in ga nisem maral već prevzeti, da si so mi ga ponujali. — Iz navedenoga je razvidno, da je stališće ućitelja zastopnika prav tećavno — na velevažno. Poćeg stanovskih pride pa tudi zelo mnogo šolskih in pedagoških vprašanj u pretres, pri katerih je potreba še većje predvornosti in izkušćenosti. — Volitve u višći šolski svet so konćane. Trdo se nadejamo, da so naši zastopniki u raznih šolskih svetih isćega naziranja kakor pisec teli vrstic.

P. Sk...a.

## Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Posebno ukoslovje zemljepisnega pouka na osnovnih šolah. Za ućiteljsća priredil Fr. Fink. Izdala Slovenska šolska Matica. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 10 Din.

—kpl Slovensko-latinsko-nemski rastimski imenik slovenskih dežel. Sestavil Alojzij Benko-vić, farmaceut. Izdala Slovenska šolska Matica. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 8 Din.

—kpl Anton Melik: Zemljepis kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev za IV. razred srednjih in njim sorodnih šol. Cena vezani knjizi 26 Dinarjev. Zaloćila Jugoslovanska knjigarna u Ljubljani.

—kpl Srbska zaćetnica. Za Slovence priredil dr. J. P. Cena brošć, knjizi 12 Din. Zaloćila Jugoslovanska knjigarna u Ljubljani.

—kpl Logaritmi, Petdecimale logaritmićne in gonimetrićne (tegonometrićne) tabele. Sestavil Alojz Sodnik, prof. na telm. srednjoj šoli u Ljubljani. Cena 22 Din. Zaloćila Jugoslovanska knjigarna u Ljubljani.

—kpl M. M. Stanoević reć. u min. prosv. v p.: Ćitanika za I. i II. razred nićiji zanatsko-trg. i ćen. rad. skola. Beograd 1922. Cena —

—kpl Dr. Ljudevit Pivko in Adolf Schaub: Telovadba: Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyršovem sestavu, II. stroka: Orodne vaje. Izdala u zaloćili Slovenska šolska Matica. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 12 Din.

—kpl XX. zvezek: Pedagoški zbornik za 1. 1922. priredil dr. K. Ozvald. Izdala Slovenska šolska Matica u Ljubljani. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 12 Din. — Vsećino glej med »knjićevnošću«!

## Knjićevnost in umetnost.

—k Zemljepis kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev. Sestavil prof. Anton Melik. Profesor Anton Melik nam je podao će obšćren zemljepis naše kraljevine, ki ga sedaj še podrobnije izpolnjuje z opisom posameznih pokraćin in celot; podao nam je zgodovino naše nove kraljevine, ki nam dopolnjuje njegov zemljepis u celoto. Sedaj je izšla zopet knjiga celotnoga zemljepisa naše kraljevine, ki je bolj iscrpna, zelo pregledna in prikladna kot ućna knjiga. Posamezna poglavja se dele sledeće: Splošen pregled. — Podroben opis. — Slovensko ozemlje: Slovenija, Slovensko ozemlje u Avstriji, Slovensko ozemlje u Italiji u Istra. — Hrvatska. — Slavonija. — Dalmacija. — Bosna-Hercegovina. — Crna gora. — Vojvodina. — Srbija. — Pregled narodnogospodarskih razmer. — Mesta in većji kraji. — Profesor Melikov zemljepis se — kakor smo že omenili — posebno odlićuje po preglednosti. U prvem delu nam podaja splošen pregled naše države u zemljepisem, etnografiskem, kulturnem iu politićnom ozirom. Nadaljni podrobní opis se vrši z ozirom na zgodovinske celote, historićne pokrajine. Razvrstitev snovi u posameznih delih se odlićuje po preglednosti iu jedernatosti. Lapidarni sastavki omogoćaju ućenec toćen pregled in so mu moćna opora za ućenje iu utrditev snovi, ućitelju pa dajaju prosto roko iu prost polet pri razlagi, ki lahko razšćira snov iu to podrobní ilustrira, će